

Μελετητικές συμβουλευτικές επιχειρήσεις
για τις υποδομές και την ανάπτυξη

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ-ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Μακεδόνων 2, 115 21 Αθήνα, τηλ. 210 6452 232, fax 210 6444 685
segm@segm.gr, www.segm.gr

ΘΕΣΕΙΣ ΣΕΓΜ

για τη

**Δημόσια διαβούλευση που διοργανώνει η ΕΕΚΕ Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας,
Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων της Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ με θέμα:**

“ Τα Δημόσια Έργα ως μοχλός Ανάπτυξης της Χώρας ”,

Δευτέρα 4 Μαρτίου 2013, 6:30 μ.μ., αίθουσα 223 του Μεγάρου της Βουλής.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών εταιρειών – γραφείων μελετών (ΣΕΓΜ), ο οποίος εκπροσωπεί τις εταιρείες παροχής μελετητικών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών με έδρα την Ελλάδα, θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την πρωτοβουλία που ανέλαβε το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης να οργανώσει δημόσια διαβούλευση για τη δυνατότητα να λειτουργήσουν τα δημόσια έργα ως μοχλός ανάπτυξης της χώρας στην παρούσα συγκυρία. Θέλει μάλιστα – πριν διατυπώσει τις απόψεις του – να συγχαρεί τον ΣΥΡΙΖΑ – ΕΚΜ για την πρωτοβουλία αυτή.

Ο ΣΕΓΜ από την αρχή της κρίσης, για να μην πούμε και πριν από τη σαφή εκδήλωσή της, διατυπώνει με σταθερότητα και συνέπεια την άποψη ότι στην προοπτική ανάκαμψης της οικονομίας και επανεκκίνησης της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας, τα δημόσια έργα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, ιδίως μάλιστα υπό τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- ✓ Σχεδιασμένη και στοχευμένη αξιοποίηση του ΕΣΠΑ (της τρέχουσας και της επόμενης προγραμματικής περιόδου)
- ✓ Μόχλευση πρόσθετων οικονομικών πόρων από τον ιδιωτικό τομέα, κυρίως μέσα από τη διαδικασία σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), στη βάση του αναπτυξιακού σχεδιασμού που το δημόσιο διαμορφώνει, των τομέων που επιλέγει και των προτεραιοτήτων που θέτει με γνώμονα το γενικό κοινωνικό συμφέρον.
- ✓ Ριζική αναμόρφωση των διαδικασιών σχεδιασμού και παραγωγής των έργων αξιοποιώντας τη γνώση από τα συνεχή και επαναλαμβανόμενα λάθη του παρελθόντος και τα θετικά στοιχεία από την ευρωπαϊκή και τη διεθνή εμπειρία.

- ✓ Διαμόρφωση και εφαρμογή ενός «κοινωνικού συμβολαίου» στον τομέα των έργων στο πλαίσιο του οποίου όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (δημόσιο, ιδιώτες κατασκευαστές και επενδυτές, σύμβουλοι μελετητές, αλλά ακόμα και τα ΑΕΙ και γενικότερα η ακαδημαϊκή κοινότητα) θα έχουν τον ρόλο και την ευθύνη που τους αναλογεί.

Με δυο λόγια θεωρούμε ότι, όπως άλλωστε συμβαίνει σε πάρα πολλούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας, πρέπει να υπάρξει στον τομέα των δημοσίων έργων επανατοποθέτηση των δεδομένων με σαφή τομή με τις αρνητικές όψεις του παρελθόντος. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν, χωρίς αμφιβολία, τα δημόσια έργα να λειτουργήσουν καταλυτικά για την επανεκκίνηση της αναπτυξιακής προσπάθειας και μάλιστα με τρόπο βιώσιμο και όχι ευκαιριακό.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι σε έναν τέτοιο διάλογο και πολύ περισσότερο σε μια τέτοια προσπάθεια πρέπει όλες οι πλευρές να μάθουν από τα λάθη τους, να αναγνωρίσουν τα ελλείμματα στη δική τους μέχρι σήμερα παρουσία και να συμβάλλουν με τις προτάσεις τους και στην αξιολόγηση και επανατοποθέτηση και του δικού τους ρόλου.

Με τη λογική αυτή επιχειρούμε τα τελευταία δύσκολα χρόνια να διατυπώνουμε τις απόψεις μας και με το πνεύμα αυτό καταγράφουμε αρκετές από αυτές στο παρόν κείμενο με βάση τα ερωτήματα που από την ΕΕΚΕ Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων της Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ έχουν τεθεί.

1. Τα Δημόσια Έργα και το ΠΔΕ ως μοχλός ανάπτυξης της χώρας.

- ✓ Υπάρχουν σημαντικές αναπτυξιακές ανάγκες που συνδέονται με την παραγωγή δημοσίων έργων, άρα είναι κοινωνικά ωφέλιμο να υλοποιηθούν δημόσια έργα σε διάφορους τομείς (μεταφορές, ενέργεια, περιβάλλον, απόβλητα κλπ).
- ✓ Στην κατεύθυνση αυτή, τα δημόσια έργα μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό ανάκαμψης της οικονομίας, με αξιοποίηση τόσο του υπολειπομένου τρέχοντος ΕΣΠΑ όσο (κυρίως) του υπό σχεδιασμό νέου ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

2. Ποιός πρέπει να είναι ο ρόλος του Δημόσιου Τομέα στη διαδικασία παραγωγής των Δ.Ε.

- ✓ Ο δημόσιος τομέας πρέπει να έχει την ευθύνη για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, την ιεράρχηση των αναγκών, τον προγραμματισμό δράσης, τον αρχικό βασικό (τουλάχιστον) σχεδιασμό των έργων (ακριβέστερα τον σχεδιασμό στο κατάλληλο επίπεδο, ανάλογα με το είδος και τη διαδικασία υλοποίησης των έργων), τη διασφάλιση της συμβατότητας με το δημόσιο συμφέρον (π.χ. σε σχέση με τις προβλέψεις του χωροταξικού σχεδιασμού και τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος κλπ), καθώς επίσης και της ποιότητας κατασκευής.
- ✓ Όσον αφορά στην υλοποίηση των έργων, αυτή μπορεί, κατά περίπτωση, να γίνεται είτε με τον κλασικό τρόπο ανάθεσης δημοσίων έργων (σε αναδόχους κατασκευαστές) είτε με τη μορφή σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

3. Εμπειρία από τις μέχρι τώρα παρεμβάσεις στο σύστημα παραγωγής Δ.Ε.

- ✓ Το βασικό θεσμικό πλαίσιο για τα δημόσια έργα (ν. 1418/84) αποτελούσε καλή βάση για την εποχή του, όμως οι εκάστοτε προσθήκες, αλλαγές κλπ ήταν κατά βάση αποσπασματικές, ευκαιριακές, χωρίς όραμα και σχέδιο.
- ✓ Σε ότι αφορά στο θεσμικό πλαίσιο για τις μελέτες και τις συναφείς υπηρεσίες συμβούλου (ν. 3316/2005) έχει σαφείς βελτιώσεις σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς (του ν. 716/77), οι οποίες όμως επίσης δεν ήταν προϊόν οράματος και σχεδίου, αποτελούσαν κατά βάση μερική προσαρμογή στο ισχύον ευρωπαϊκό δίκαιο και έχουν ήδη εξαντλήσει τη δυναμική τους.

Παράλληλα εξακολουθεί να ισχύει πολυνομία στη διαδικασία ανάθεσης μελετών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών (που μάλιστα ενισχύεται), ενώ είναι πολλές οι περιπτώσεις αθέμιτου ανταγωνισμού από ΑΕΙ, ΤΕΙ κλπ (με μελέτες που παρουσιάζονται ως δήθεν ερευνητικά προγράμματα) ή / και από εταιρείες του

ευρύτερου δημόσιου τομέα (ΕΓΝΑΤΙΑ ΑΕ, αναπτυξιακές εταιρείες της αυτοδιοίκησης κλπ).

4. Ποιές είναι οι ανάγκες άμεσων θεσμικών παρεμβάσεων

- ✓ Στον τομέα των μελετητικών και συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών οι αναγκαίες θεσμικές παρεμβάσεις πρέπει να καλύπτουν τις παρακάτω προτεραιότητες:
 - Πληρέστερη εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και κερτημένο
 - Κατάργηση αντιαναπτυξιακών προστατευτικών διατάξεων
 - Ενθάρρυνση της δημιουργίας σοβαρών μελετητικών εταιρειών που να συνεργαστούν αποτελεσματικά με το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα για την ανάκαμψη της χώρας και να μπορούν να σταθούν ανταγωνιστικά στο διεθνές περιβάλλον
 - Αντιμετώπιση θεμάτων αθέμιτου ανταγωνισμού
 - **Με δυο λόγια πρέπει να αποσκοπούν στη διαμόρφωση ενός μελετητικού / συμβουλευτικού κλάδου, διακριτού πυλώνα της αναπτυξιακής προσπάθειας, συνεργάτη / συμβούλου του δημοσίου, με αυτονομία από την εργοληπτική βιομηχανία και δημιουργική συνεργασία με τα ΑΕΙ και τα ερευνητικά κέντρα χωρίς αθέμιτο ανταγωνισμό.**

5. Προτάσεις αναδιάρθρωσης του θεσμικού πλαισίου παραγωγής Δ. Ε. στην κατεύθυνση της διαφάνειας στις διαδικασίες υλοποίησης, του ελέγχου, της απόδοσης ευθυνών και της εξασφάλισης της ποιότητας:

- ✓ Βελτιστοποίηση των συνθηκών ανταγωνισμού με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας και του δημοσίου συμφέροντος (κατάργηση των κάτω ορίων αμοιβών, πρόσθετες απαιτήσεις επάρκειας και ποιότητας για την εγγραφή μελετητικών εταιρειών και μελετητών στα μητρώα, αντιμετώπιση των προβλημάτων από τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές που υπονομεύουν την ποιότητα, δημιουργία μητρώου αξιολογητών (σε περιφερειακό επίπεδο για το δημόσιο, αλλά και στο ΤΕΕ και ορισμός των επιτροπών διαγωνισμού με κλήρωση κλπ)
- ✓ Αξιοποίηση των μελετητικών εταιρειών στις διαδικασίες επίβλεψης και γενικότερα τεχνικής υποστήριξης του δημοσίου, με αυστηροποίηση του θεσμικού πλαισίου συνευθύνης και συνεγγύησης.

6. Ποιές πρέπει να είναι οι προτεραιότητες παρεμβάσεων στις σημερινές οικονομικές συνθήκες σε συνδυασμό με τις κοινωνικές ανάγκες. (Δημόσιο Έργο: Εμπόρευμα ή

κοινωνικό αγαθό; Εμπειρία από την εκτέλεση έργων με ΣΔΙΤ. Ποιούς σκοπούς εξυπηρετεί η κατασκευή έργων με την παραπάνω μέθοδο και ποιά η γνώμη σας για αυτή. Ποιά η γενικότερη θέση σας για την εκτέλεση έργων με την μέθοδο των συμβάσεων παραχώρησης).

- ✓ Είναι αναγκαίος ένας ολοκληρωμένος αναπτυξιακός σχεδιασμός, με στόχο την αξιοποίηση των δημόσιων επενδύσεων του ΕΣΠΑ, αλλά και άλλων πηγών χρηματοδότησης (πχ δανεισμός από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων) σε τομείς υψηλής αναπτυξιακής ανάγκης ή/και υστέρησης (πχ λιμενικά έργα, μέσα σταθερής τροχιάς στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, σιδηρόδρομος, διαχείριση υδάτων, διαχείριση αποβλήτων, κλπ)
- ✓ Σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να αξιοποιηθεί σε συγκεκριμένους τομείς (κυρίως σε έργα με ανταποδοτικότητα) η διαδικασία σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) διότι έτσι:
 - Κινητοποιούνται πρόσθετοι οικονομικοί πόροι (μόχλευση)
 - Μεταφέρεται μέρος των κινδύνων (ρίσκα) στον ιδιωτικό τομέα
 - Δημιουργούνται πρόσθετες ασφαλιστικές δικλίδες για τη βελτιστοποίηση από τεχνική και οικονομική άποψη της υλοποίησης των έργων από τον ιδιωτικό τομέα, αφού καθίσταται συνεταίρος (και όχι απλώς ανάδοχος) και του ανατίθεται και η ευθύνη λειτουργίας, δημιουργώντας έτσι καλύτερες προϋποθέσεις διασφάλισης της ποιότητας.
- ✓ Πρέπει βεβαίως να προηγείται προγραμματισμός και τεχνοοικονομική αξιολόγηση, ώστε να λαμβάνονται ορθολογικές αποφάσεις για το ποια έργα επιλέγεται η μέθοδος αυτή.
- ✓ Ο ρόλος του δημοσίου τομέα παραμένει πολύ σημαντικός προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά η ΣΔΙΤ.
- ✓ **Στις περιπτώσεις των έργων ΣΔΙΤ ο μελετητικός / συμβουλευτικός κλάδος μπορεί να λειτουργήσει ως συνεργάτης τόσο του δημόσιου (μελετητής στον σχεδιασμό των έργων, σύμβουλος υποστήριξης κατά την υλοποίηση) όσο και του ιδιωτικού τομέα (με την ευθύνη του ανεξάρτητου μηχανικού κλπ).**

7. Ποιά η άποψή σας για το θέμα της επανεκκίνησης των εργασιών στα μεγάλα οδικά έργα και τον τρόπο που θεωρείτε ότι πρέπει αυτή να γίνει.

Οι εργασίες στα μεγάλα οδικά έργα πρέπει να επανεκκινήσουν, καθόσον με τον τρόπο αυτό αφενός θα υπάρξουν θέσεις εργασίας κατά την κατασκευαστική περίοδο και αφετέρου θα βελτιωθούν οι συνθήκες και η ασφάλεια μετακίνησης των πολιτών χρηστών στο μέλλον.

Προφανώς η διαπραγμάτευση που είναι σε εξέλιξη πρέπει να έχει ως βασικό στόχο τη διασφάλιση του γενικού κοινωνικού συμφέροντος με όλες τις δυσκολίες που υπάρχουν στη σημερινή συγκυρία της τραπεζικής και της γενικότερης αγοράς.

8. Ποιά είναι η σημερινή κατάσταση στο χώρο παραγωγής των Δ.Ε. Προτάσεις για την επιβίωση των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και των θέσεων εργασίας. Υπάρχει ανάγκη αναδιάταξης των δυνάμεων του κατασκευαστικού κλάδου υπό τις παρούσες συνθήκες και προς ποιά κατεύθυνση πρέπει αυτή να κινηθεί.

- ✓ Η πολιτεία και το πολιτικό σύστημα γενικότερα πρέπει να αποσαφηνίσουν με συνέπεια αν και πώς θέλουν τον μελετητικό / συμβουλευτικό κλάδο: **Εμείς λέμε ως σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης, με αυτόνομη ευθύνη και συνεγγύηση για τον σχεδιασμό και την επίβλεψη υλοποίησης έργων και προγραμμάτων, ως σύμβουλος μελετητής συνεργάτης του δημοσίου τομέα.**
- ✓ Χρειάζεται να υπάρξει σαφής τακτοποίηση του ρόλου και των ευθυνών όλων των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. κατασκευαστές, μελετητές, δημόσιες υπηρεσίες, ΑΕΙ κλπ).
- ✓ Πρέπει να αξιοποιηθεί με σχέδιο και προγραμματισμό το ΕΣΠΑ σε τομείς μεγάλης αναπτυξιακής προτεραιότητας.
- ✓ Χρειάζεται τολμηρή αναμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας του μελετητικού / συμβουλευτικού κλάδου ώστε να προωθηθεί η διαμόρφωση ισχυρών μελετητικών εταιρειών με αυτόνομο ρόλο και δυνατότητα να σταθούν διεθνώς και με ποιοτικές θέσεις εργασίας (ιδίως για τους νέους επιστήμονες για τους οποίους να δημιουργείται προοπτική επιστημονικής, τεχνικής και επαγγελματικής εξέλιξης και ανέλιξης).
- ✓ Για τη βελτιστοποίηση της ποιότητας παραγωγής των έργων (και γενικότερα των αναπτυξιακών παρεμβάσεων) είναι κοινωνικά χρήσιμο να υπάρχουν βιώσιμες μελετητικές εταιρείες με ρόλο και ευθύνη συνεργάτη τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα.

Συμπεράσματα

Οι βασικές απόψεις που διατυπώνει ο ΣΕΓΜ, στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης διοργανώνει η ΕΕΚΕ Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων της Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ με θέμα: “ Τα Δημόσια Έργα ως μοχλός Ανάπτυξης της Χώρας ”, είναι οι εξής:

Τα δημόσια έργα μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης της χώρας με προσανατολισμό σε τομείς αναπτυξιακής υστέρησης και αναγκών προτεραιότητας.

Στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να αξιοποιηθούν κατά προτεραιότητα οι πόροι του ΕΣΠΑ στη βάση αναπτυξιακού σχεδιασμού, ιεράρχησης αναγκών και προγραμματισμού.

Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντική η μόχλευση πρόσθετων πόρων από τον ιδιωτικό τομέα (με τη μορφή ΣΔΙΤ), ιδίως για έργα με ανταποδοτικό χαρακτήρα. Πέρα από την εξασφάλιση πρόσθετων οικονομικών πόρων με τη διαδικασία ΣΔΙΤ εξασφαλίζεται μεταφορά μέρους των κινδύνων στον ιδιωτικό τομέα, ενώ δημιουργούνται και πρόσθετες προϋποθέσεις διασφάλισης της ποιότητας των έργων.

Ο μελετητικός συμβουλευτικός κλάδος μπορεί, στην αναπτυξιακή αυτή προσπάθεια, να λειτουργήσει ως μελετητής σύμβουλος τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να δημιουργηθούν νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας στον κλάδο που να δίνουν προοπτική επιστημονικής, τεχνικής και επαγγελματικής εξέλιξης σε νέους επιστήμονες.

Στο αναπτυξιακό πλαίσιο που περιγράφεται παραπάνω πρέπει να ενταχθούν και σημαντικές βελτιώσεις στο θεσμικό πλαίσιο. Αναφορικά με τον τομέα των μελετών και των συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών οι βασικές αλλαγές πρέπει να προωθούν τη διαφάνεια, τον υγιή και ποιοτικό ανταγωνισμό, την ενίσχυση των διαδικασιών ελέγχου της ποιότητας και της δυνατότητας άσκησης της μελετητικής δραστηριότητας και την επιτάχυνση των διαδικασιών ανάθεσης.

Για τον ΣΕΓΜ

Ανδρέας Λουκάτος

Πρόεδρος ΔΣ

Δέσποινα Καλλιδρομίτου

Γενική Γραμματέας